

Asia: VN/6566/2022

Lausuntopyyntö valtiovarainministeriön asetuksessa säädettävistä kunnan taloustietojen toimittamiseen sovellettavista tietosisällöistä ja teknisistä kuvauksista koskien tilikautta 2023

Lausunnonantajan lausunto

1. Lausuntonne kunnan ja kuntayhtymän raportoinnin kokonaisuudesta ja siihen liittyvästä valtiovarainministeriön asetuksesta (liitteet 1 ja 2)

Tämä lausunto on annettu palveluntuottajan näkökulmasta, huomioiden myös asiakasnäkökulmaa.

Raportoitavien tietojen tulisi olla mahdollisimman pysyviä vuodesta toiseen, jotta kuntien ja kuntayhtymien tiedonantotaakka ei kasvaisi vuosittain. Kaikki raportointiin tehtävät muutokset, jopa mahdolliset tietomallissa aiemmin olleet virheiden korjaukset aiheuttavat ratkaisuihin ja raportointiin muutoksia sekä lisäkustannuksia.

Muutokset tietosisältöön tulisi julkistaa ajoissa, jotta riittävän laaja kokonaiskuva myös teknisistä tietomallimuutoksista ehditään ja voidaan muodostaa ja arvioida muutosten vaikutuksia osittain päällekkäiseen ja vuorotaiseen vuosikohtaiseen raportointiin. Vuosittaiset tekniset muutokset voivat aiheuttaa haasteita myös Valtiokonttorissa eikä vain tietojen antajille, palvelun tuottajille ja toimittajille. Raportoinnin testaukseen ja teknisen ratkaisun toimivuuden varmistamiseen olisi jäätävä riittävä aika, jotta raportointi yleensä voidaan suorittaa vuosittain muutoksineen ajallaan. Onko vuosittaisten laajojen teknisten muutosten sykli liian tiukka eri osapuolille, jotta voidaan raportoida ajallaan - sitä pitäisi jatkossa pohtia.

KTAS talousarvio ja taloussuunnitelma

Tälle raportointikokonaisuudelle pitäisi antaa asetuksella oma kaava. Samalla pitäisi selkeyttää investointien raportointi niin, että se eritellään kaavassa hyödyketyypeittäin eikä niin, että siinä

käytetään osaa taseen tileistä. Rakenne ja kaavoitus pitäisi selkeyttää niin, että summatasot voidaan todellakin laskea Valtiokonttorissa, jolloin niissä esiintyvät virheet ja poikkeavuudet talousarviokirjaan nähden vähenisivät ja summatasojen looginen yhteys selkeytyy muiden kaavojen kaltaiseksi, vaikka tässä kaavassa olisi osia tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta muiden tietojen lisäksi.

2. Lausuntonne kunnan ja kuntayhtymän palveluluokituksesta ja siihen esitetyistä muutoksista (liite 4)

Uusia palveluluokkia tulisi aina arvioida olennaisuuden kannalta - onko kokonaisuuden kannalta olennaista jatkuvasti tarkentaa raportointivaatimusta. Mitä tarkempaa ja yksityiskohtaisempaa raportointia vaaditaan, sitä enemmän se perustuu arvioon ja uudelleen kohdistukseen riippumatta siitä, miten se tehdään, automaattisesti vai manuaalisesti. Mitä enemmän vaaditaan yksityiskohtaisempaan raportointia sitä enemmän raportointi aiheuttaa kustannuksia ja jopa manuaalista työtä. Tekninen määrittely ja kustannustenkohdistuksen määrittely, testaus, täsmäytys ja toteutus, vaikka ne tehtäisi automaattisesti aiheuttavat koko ajan lisää kustannuksia kunnille ja kuntayhtymille.

Valtiokonttorissa raportoinnin kommentointi yhä tarkentuvien tietovaatimusten mukaisesti tulee viemään yhä enemmän aikaa kunnilta ja aiheuttaa näin lisää kustannuksia. Tämän takia tulee tarkoin harkita mitkä raportoinnin lisätietovaatimukset ovat olennaisia ja tarpeellisia. Kaikkea päällekkäistä raportointia tulee välttää, jos palveluluokkiin ollaan tuomassa erilaisissa valtakunnallisissa kokeiluissa jo raportoitavia tietoja. Tämä aiheuttaa vain lisää kustannuksia kunnille ja kuntayhtymille - todennäköisesti myös tiedon kerääjille.

Valtiokonttorin raportoinnin kommentointia tulee edelleen kehittää, jotta vuosittaisia itsestään selvyiksi ei kysytä. Jos on tarkoitus, että kommentoidaan kaikki investointien vuosittaiset muutokset talousarvio ja -suunnitteluraportoinnissa se tulisi toteuttaa jollain toisella tavalla, toisaalta kunnat ja kuntayhtymät julkaisivat talousarviot ja -suunnitelmat verkossa, joten vastaavat tiedot löytyvät sieltä. Onko syytä pyytää ne suunnitelmat keskitettyyn portaaliin määritellyssä muodossa yhtenä kokonaisuutena, jos tieto kaikista vuosittaisista investointimuutoksista tarvitaan.

Tilinpäätösarvion raportoinnin määräaika tulisi muuttaa - arviomme mukaan vähemmän tilinpäätöksen valmistelua haittaava ja laadullisestikin parempaa raportointia tuottava raportoinnin ajankohta olisi 15.12. (KKTPA ja KLTPA). Eli esim. vuoden 2021 tilinpäätösarvio olisi raportoitu 15.12.2021.

3. Lausuntonne eri raportointikokonaisuuksien tietosisältöihin esitetyistä muutoksista ja uusista tietosisällöistä (liitteet 3, 5 ja 6 sekä taulukkomallit)

Uudet tietotarpeet ja raportointikokonaisuudet sekä niiden aiheuttamat laajennukset muihin raportointikokonaisuuksiin

Markkinoilla tapahtuvan taloudellisen toiminnan raportointi

Sarastia yhtyy Kuntaliiton lausuntoon, jonka mukaan pidetään edelleen kohtuuttomana vaatimusta, jonka mukaan kuntien ja kuntayhtymien tulisi raportoida Kilpailulain 30 d nojalla eriytetty markkinoilla tapahtuva taloudellinen toimintansa automatisoidusti Valtiokonttorille.

"Koska eriyttämisvelvollisuus on vieläkin suhteellisen uusi asia, olisi siitä pitänyt saada nykyistä tarkempia ohjeita kunnille ja kuntayhtymille. Ohjeiden puutteellisuus on vaikeuttanut ylipäänsäkin eriytettyjen laskelmien laatimista. Niitä on laadittu esimerkiksi Excel-taulukoihin. Usein voi tulla eriytettäväksi pieniäkin toimintoja, joiden liikevaihto saattaa olla vain muutamia tuhansia euroja. Tällaisten eriytettyjen tuloslaskelmien yhdistäminen automatisoitua raportointia varten vaatii suhteettoman paljon käsityötä ja kustannukset ovat merkittäviä. Tavoitteen kannalta ne ovat myös epäolennaisia.

Lisäksi kaikki raportoitavat yksiköt tulisi ilmoittaa TOLT-taulukossa. Koska kyseessä saattaa olla lukuisia pieniä yksiköitä, niiden perustietojen tuottaminen lisää vastaavasti työmäärää ja kustannuksia.

Automatisoitu raportointi ei siis ole yksiselitteistä, vaikka eriytetyt tuloslaskelmat saadaankin kunnan omaan tilinpäätökseen."

Mikäli raportointi vastustuksesta huolimatta alkaa vuonna 2023 Sarastia pitää tietoteknisesti parhaana vaihtoehtona sen lisäämistä omaksi osakokonaisuudeksi KKYTT raportointiin. Tällöin ei tarvita erillisiä raportointitunnuksia TOLT raportointiin, joka on tälläkin hetkellä erittäin paljon sekaannusta ja lisätyötä aiheuttavaa.

Kulttuurifestivaaleista ja tapahtumat

Kulttuurifestivaaleista ja tapahtumista kerättävän tiedonkeruun toteuttamista sekä erillisenä KKYTT raportoinnin osana ja erillisellä palveluluokalla vastustetaan, koska pidämme sitä tuplaraportointina. Sarastia kannattaa raportointia vain yhteen kertaan joko KKYTT tai KKTPP raportointikokonaisuudessa, mutta ei molemmissa, mikäli raportointi vuoden 2023 alusta toteutuu. Sarastia yhtyy Kuntaliiton näkemykseen, että uusi palveluluokka ja myös uusi tilinpäätöstä täydentävän tiedon raportointi lisää kuntien ja kuntayhtymien työtä erilaisten tapahtumien raportoimiseksi raportointivaatimusesityksen toteutuessa kummalla tavalla tahansa.

KKYTT ja TOLT raportointi - syöttötiedot

Sarastia ehdottaa, että KKYTT Tilinpäätöstä täydentävästä raportointikokonaisuudesta erotetaan syöttötiedot omaksi kokonaisuudekseen ja toteutumatietoina, euromääräisinä tietoina raportoitavat tiedot omaksi kokonaisuudeksi. Teknisesti tällaisen nykyisen kaltaisen sekamallin toteuttaminen on erittäin haastavaa ja aiheuttaa lisäkustannuksia. Sarastia ehdottaa, että Valtiokonttori toteuttaa syöttötietojen (erityisesti TOLT, KKYTT syöttötiedot) raportoinnin itse, omana web-portaalityyppisenä, suoraan yhtä päättä Valtiokonttorille tapahtuvana. Tällöin raportointia voidaan ohjata järkevillä pakotteilla, raportoinnin virheiden määrän ja virheiden korjaamisesta aiheutuvan lisätyön vähentämiseksi.

Hankeraportointi

Hankeraportointityyppisiä asioita ja kokonaisuuksia Sarastia pitää järkevänä raportoida tilinpäätöstä täydentävissä tiedoissa KKYTT raportointikokonaisuudessa mahdollisimman tiiviillä tavalla esim. kuten Kuntaliitto ehdottaa menot tasolla.

Aura käsikirja ja tietovaatimukset

Kaikista vahvistetuista raportoinnin muutoksista pitää olla selkeät tietovaatimuskuvaukset Aura käsikirjassa. Aura käsikirjan sisältöä liitetietoineen pitää koko ajan kehittää ja selkeyttää, kuten on tähänkin asti tehty. Versionumerointi ja tiivistelmä kunkin version muutoksista ja täydennyksistä pidetään edelleen minimivaatimuksena tukemaan raportointia.

KKTPA (valtionosuuslaskennan kehysvalmistelua tukeva uusi tietotarve-esitys taulukkomallin välilehdellä k-t15)

Sarastia pitää tätä osakokonaisuutta teknisesti erittäin haastavana ja koko raportointikokonaisuuden automaattista raportointi vaarantavana.

Jälleen tulee uudenlainen raportoitava ryhmittely Opetushallituksen tietotarpeesta. Tälläkään hetkellä eivät kaikki kunnat ja kuntayhtymät pysty raportoimaan TOTT tietoja automaattisesti, vaan raportointia toteutetaan moninaisin manuaalisin vaihein. Mikäli tilinpäätösarvion osaksi tuodaan uusi raportointiosakokonaisuus, jonka tietojen muodostaminen kirjanpidosta automaattisesti vaatii lisää määrittelyä ja kohdistuksia tekee tämä tilinpäätösarvioraportin tuottamisen ja teknisten muutosten toteuttamisen yhä haasteellisemmaksi ja lisää kustannuksia aiheuttavaksi.

Investointien raportointi ja hyödyketyyppi

Investointien raportoinnissa on useita erilaisia ryhmittelyitä. Erityisen investointien raportointi toisinaan hyödyketyypillä ja toisinaan osalla tasetilejä muualla kuin taseessa aiheuttaa sekavuutta ja lisää raportoinnin toteuttamisen kustannuksia. KTAS ja KTPE raportointikonaisuuksissa raportoidaan osalla tasetilejä ja KKNR, KLTR, KKTPA, KLTPA (Investointimenot, josta: lisätietorivit) sekä KKTPP raportoinnissa hyödyketyypeittäin. Investoinnit pitäisi raportoida muualla kuin taseessa tai KKYTT kokonaisuudessa aina hyödyketyypeittäin, tämä olisi kustannustehokkaampi tapa raportoinnin teknisen toteutuksen kannalta ja toisaalta selkeyttäisi investointikohteiden kohdistamista raporteille.

Tililuettelo

Sarastia yhtyy Kuntaliiton lausuntoon koskien tililuettelo muutoksia:

Ehdotus siitä, että ”Josta:”-tilien selkokielisiin nimiin lisätään kyseisen tilin numero ja mahdollisesti myös nimi, selkeyttää raportointia. Taksonomian hyödyntäminen tietokantaratkaisuissa on todellakin hankalaa, kun taksonomiassa on useita samoja eriä, jotka eivät erotu toisistaan selkokielisessä muodossa (eri tilien josta-erät summautuvat yhteen varomattomassa käytössä). Ei ole järkevää, että kaikki tiedon hyödyntäjät kehittävät erillisen ratkaisun ongelman korjaamiseksi. Kuntaliiton ehdottamista vaihtoehtoista mielestämme selkein on esitystapa, jossa mainitaan tilin numero ja nimi 2040 Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä), Lisäykset.

Lyhytaikaisen vieraan pääoman numeroinnin virhe pitää korjata, jotta organisaation tarkemmat tilit kohdistuvat raportoinnissa oikeaan erään.

Sektoritiedon poistamista tililuettelon tilien nimissä kannatetaan, tämä selkeyttää edelleen ja poistaa päällekkäisyyksiä, kun sektoritiedolla raportoidaan jo sama asia. Tämä edellyttää, että Tilastokeskuksen ylläpitämä sektoriluokittelu on koko ajan ajantasalla ja ohjaa raportointia oikeaan ryhmään. Tällä hetkellä Tilastokeskuksella on ollut sektoriaalisissa luokitteluisissa virheitä, jotka aiheuttavat kunnille ja kuntayhtymille ylimääräistä kommentointia kvarttaalien välillä Valtiokonttorissa.

Yleisesti raportoinnista

Teknisesti raportointia pitäisi pystyä kehittämään niin, että manuaalisesta tietomallin latauksesta voidaan luopua ja versiot julkaistaan konekielisesti ladattavassa muodossa. Tällöin lainsäädännöllisesti pitäisi pyrkiä kohti sitä, että tietomallissa olevat tekniset virheet esimerkiksi tietomallin tuplatiedot voidaan korjata jo raportointivuoden aikana. Nyt nämä virheet aiheuttavat

lisätyötä ja koodausta raportointijärjestelmiin toimittajille ja sitä kautta lisää kustannuksia raportoinnin toteuttamiseen. Tietovaatimuksen ei pidä kesken vuotta muuttua, mutta tekniset todelliset virheet pitäisi pysytä korjaamaan, jotta ne eivät enää viivästytä varsinaista raportointia. Esimerkkinä vuoden 2021 raportoinnin osalta voidaan mainita KKOTR raportointi.

4. Lausuntonne teknisiin määritteisiin ja pakollisuuksiin esitetyistä muutoksista (liite 3 sekä taulukkomallit)

Sarastia vaatii Valtiokonttoria kertomaan ja kuvaamaan kaikki tietomallin tekniset muutokset yhteenvetona eikä vain tietomallin latauksen avulla erikseen selvitettävänä tietoina. Teknisten muutosten yhteenveto ilman tietomalliluonnoksen manuaalista latausta ja sen sisällön analysointia ja vertailua nykyiseen tietomalliin ei tällä hetkellä annettujen yhteenvetojen perusteella ole mahdollista. Kuitenkin tekniset muutokset voivat olla merkittäviä ja ne aiheuttavat lisää kustannuksia, vaikka näennäisesti muutoksia eri vuosien välillä tietovaatimukseen tulisi vähemmän. Liite 3 ei anna teknisistä muutoksista oikeaa ja riittävää kuvaa.

Henkilöstön lukumäärä vai Henkilötyövuosi

KTAS raporttiin ei ole kerrottu liitteessä 3 tulevan muutoksia, mutta taulukkomallin (versio edelleen vuoden 2019 versio, rivi 0400) mukaan Henkilöstön lukumäärä ilmoitetaan Henkilötyövuosina - KKTPE (versio edelleen vuoden 2019 versio, rivi 0400) raportilla Henkilöstön määrä on edelleen Henkilöstön määrä eikä Henkilötyövuosi - kumpi on oikein. Jos raportointi muuttuu henkilötyövuodeksi lisättävä muutokset liitteeseen 3 ja Aura käsikirjaan sekä muutettava raportointikokonaisuuksien versionumero. Henkilötyövuosi ei liene terminologisesti sama asia kuin henkilöstön lukumäärä.

KKTPP investointien raportointi - muutos

Investointien raportoinnin muutos yhdellä osakokonaisuudella KKTPP palveluluokkakohtaisessa raportoinnissa niin, että sektoriluokitus poistuu - tätä pidetään hyvänä asiana, vaikka tästä muutoksesta aiheutuukin teknisiä muutoksia tietomalliin ja raportointiin ja se aiheuttaa kustannuksia.

Hämäläinen Pirkko
Sarastia Oy

